

KØBENHAVNS
SUNDHEDSKOMMISSIONS

FORSKRIFTER

FOR

KLOSETRUM

M. M.

KØBENHAVN
BOGTRYKKER L. WICHMANN
1933

I.

Almindelige Bestemmelser.

§ 1.

Andragende.

Tilladelse til i en Bygnings Etager eller i særlig Bygning at indrette nye eller at ændre bestaaende Klosetanlæg og til i en Bygnings Etager at indrette eller ændre Pissoirer indhentes ved derom til Bygningsvæsenet (Byggesagskontoret) at indgive Andragende ledsaget af Tegninger, begge Dele i 2 Eksemplarer dog, hvor der søges om Dispensationer, som kun Sundhedskommissionen kan give, i 3 Eksemplarer. Andragendet skal indeholde alle til Sagens Bedømmelse fornødne Oplysninger, og Tegningerne skal vise Rummenes Beliggenhed, Gulvareal og Loftshøjde. Belysning og Ventilation samt de tilstødende Rum og deres Bestemmelse. Ved Fremsendelse af Andragende sammen med Andragende om Opførelse af nye Bygninger eller om Bygningsændringer kan man dog nøjes med at henvide til de Bygningsandragendet ledsagende Planer, naar disse viser det efter foranstaaende fornødne; dog er et særligt Eksempel af Andragende og Tegning ogsaa her nødvendigt, hvis der søges om Dispensationer, som kun Sundhedskommissionen kan give. Andragender og Tegninger skal

være underskrevne af den, som bærer Ansvaret for Byggearbejdets Udførelse. Tegningerne skal mindst være i Maalestok 1 : 100. Bygningsvæsenet kan, hvor det finder det nødvendigt, forlange Detailtegninger i større Maalestok.

Naar efterfølgende Forskrifter — eventuelt med de Lempelser, som Forskrifternes eget Indhold giver Bygningsvæsenet Bemyndigelse til at indrømme — er opfyldte, meddeles den ansøgte Tilladelse af Bygningsvæsenet. For Vandklosetter og Pissoirer maa Afløbsregulativet desuden opfyldes.

Andre Lempelser kan Sundhedskommissionen, naar Forholdene efter dens Skøn taler derfor, indrømme som Dispensationer fra Forskrifterne, som Regel dog ikke for nye Bygningers Vedkommende. Andragende om saadanne Dispensationer forelægges af Bygningsvæsenet for Sundhedskommissionen. Hvor det drejer sig om de i § 17 nævnte Indretninger, forelægger Bygningsvæsenet alle Andragender for Sundhedskommissionen. Sundhedskommissionens Afgørelser meddeles Andrageren gennem Bygningsvæsenet.

Ved ældre Bygninger forstaas i nærværende Forskrifter Bygninger, til hvis Opførelse der er meddelt Tilladelse inden Forskrifternes Ikrafttræden.

§ 2.

Gennemførelse af Vandklosetsystemet.

Hvor Vand- og Kloakforholdene muliggør Indretning af Vandklosetter, kan der ikke forventes Tilladelse til Anvendelse af andre Systemer til Latrinens Bortfjernelse, cfr. Sundhedsvedtægtens § 17, 2det Stykke. Hvor Vand- og Kloakforholdene endnu ikke muliggør Indretning af Vandklosetter, kan der kun

forventes Tilladelse til Indretning af Beholderklosetter, naar Rummene, hvori de anbringes, opfylder nærværende Forskrifter for Vandklosetrum samt paa Betingelse af, at Beholderklosetterne erstattes med Vandklosetter, saasnt Vand- og Kloakforholdene muliggør dette.

§ 3.

Vandklosetrums Beliggenhed af Hensyn til Frostfare.

Vandklosetrum skal være saaledes beliggende eller indrettede, at Ulemper hidrørende fra Frost udelukkes; Opvarmning skal ske paa en af Bygningsvæsenet godkendt Maade (Centralvarme, Gasblus eller lignende).

II.

Etageklosetter til Brug for en enkelt Husstand.

§ 4.

Adgang.

Der maa ikke være Indgang til Klosetrum fra Køkken, Spisekammer eller Pigeværrelse. Der maa ikke uden Bygningsvæsenets Tilladelse være mere end én Indgang til Rummet.

§ 5.

Størrelse.

Klosetrummet skal have et Gulvareal af mindst 1 m² med en fri Plads foran Sædet af mindst 40 cm og paa hver Side af Sædet af mindst 15 cm.

I ældre Bygninger med vanskelige Pladsforhold kan Bygningsvæsenet tillade Rum, som med Opfyldelse af de nævnte Krav til fri Plads foran Sædet

og paa hver Side af Sædet har et mindre Gulvareal end 1 m².

Klosetrummets Højde skal mindst være 2,51 m. I Etager, hvor Bygningsvæsenet tillader en Højde af under 2,51 m i Beboelsesrum, kan Bygningsvæsenet tillade ogsaa Klosetrum med saadan Højde og med en Gulvflade af mindst 1 m².

§ 6.

Belysning.

Direkte belyste Klosetrum skal være forsynede med et til det fri oplukkeligt, mindst 0,2 m² stort Vindue eller i Tagetagen et mindst 4 Stens Tagvindue. Indirekte belyste Klosetrum skal være forsynede med elektrisk Lys samt en indmuret, uigennemsigtig, mindst 0,5 m² stor, af svært Glas udført Rude, der vender mod et direkte belyst Rum, dog ikke Spisekammer, Pigeværelse eller Nablejlighed; mod Trappe maa kun anvendes Monierglas.

I *ældre* Bygninger kan Klosetrum, som alene belyses ved elektrisk Lys, tillades, hvor Forholdene efter Bygningsvæsenets Skøn taler derfor.

§ 7.

Ventilation.

I direkte belyste Klosetrum skal der i Rummets Vindue anbringes en mindst 600 cm² stor Vipperude. Indirekte belyste Rum skal ventileres gennem en Aftrækskanal af Mur, Beton eller lignende brandfrit, af Bygningsvæsenet godkendt Materiale (herunder ikke Zink- eller galvaniseret Jernplade) med et Tværsnitsareal af mindst 150 cm² og paa intet Sted et

Tværmaal under 8 cm. Aftrækskanalen skal enten føres mindst 30 cm op over Tagryggen eller forbindes med en vandret Tværkanal med Udmundinger i to modstaaende Tagflader, dog saaledes, at hver af de lodrette Aftrækskanaler føres til sin vandrette Tværkanal, hvis Tværsnitsareal skal være mindst 100 cm². I Tagetagen er det tilladt over øverste Beboelseslag at udføre Aftrækskanaler af mindst 0,7 m/m forblyet Jernplade. Alle Aftrækskanalernes Aabninger — saavel indvendige som udvendige — skal forsynes med Messingtraadnet med en Maskevidde paa ca. 1 cm. Døraabningen til et indirekte belyst Klosetrum maa ikke have Fals eller Anslag forneden; mellem Dørens Underkant og Gulvet eller Underkarmsstykket skal der være en Afstand af mindst 2 cm.

I *ældre* Bygninger kan Klosetrum, der ventileres paa anden Maade, tillades, hvor Forholdene efter Bygningsvæsenets Skøn taler derfor.

§ 8.

Materiale.

Gulvet skal udføres af Beton; det skal belægges med Terrazzo, Asfalt eller andet for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale. Væggene, der skal udføres af mindst ½ Stens Murværk, 5 cm Monierværk, 5 cm Slaggebetonplader med forsvarligt Jernindlæg eller lignende, skal i mindst 1,5 m Højde oliemales eller beklædes med Fliser eller et andet for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale med glat Overflade. Alle de anvendte Materialer skal være godkendt af Bygningsvæsenet.

I *ældre* Bygninger kan Bygningsvæsenet tillade ferniseret Bræddegulv med veludkittede Fuger; Belægning af Bræddegulve tillades ikke. Dobbelte Bræddeskillerum kan tillades, naar de pudses paa begge Sider og iøvrigt behandles som ovenfor anført.

III.

Fællesklosetter.

§ 9.

Et Etagekloset maa ikke være fælles for flere Lejligheder.

I *ældre* Bygninger kan Sundhedskommissionen dog tillade Klosetrum, der er fælles for to — undtagelsesvis 3 — Familier, og som har Adgang fra en fælles Gang eller Trappe.

I en Bygning, i hvilken hver Lejlighed er forsynet med Kloset, kan Bygningsvæsenet tillade, at der i Kælder- og Tagetage indrettes Klosetrum til fælles Brug for Personer, som beboer enkelte Værelser i denne Etage eller benytter derværende Vaske- eller Tørrerum.

IV.

Gaardklosetter.

A. Gaardklosetrum i en Bygnings Etager.

§ 10.

Adgang.

I en Bygnings Etager maa Gaardklosetter kun indrettes i Kælder- eller Stueetage med Adgang fra Gaard, Port, Kældergennemgang eller aaben Trappe-repos.

§ 11.

Størrelse.

Klosetrummets Højde skal være mindst 2,51 m. i Kældere mindst 2,20 m. dets Gulvareal mindst 1,5 m². Foran Sædet skal der være en fri Plads paa mindst 50 cm, og paa hver Side af Sædet paa mindst 20 cm. Hvor Bygningsvæsenet tillader Indrettelse af Vaskerum i Kældere med under 2,20 m indvendig Højde, kan lignende Tilladelse meddeles af Bygningsvæsenet for Klosetrums Vedkommende.

§ 12.

Belysning og Ventilation.

Hvert Klosetrum skal være forsynet med elektrisk Lys samt et mindst 0,2 m² stort, til det fri oplukkeligt Vindue, hvori der — saafremt Rummet ikke ventileres ved Aftrækskanal som i § 7 beskrevet — skal anbringes en mindst 600 cm² stor Vipperude.

§ 13.

Materiale.

Gulvet skal udføres af Beton; det skal belægges med Terrazzo, Asfalt eller andet for Fugtighed uigen-nemtrængeligt Materiale og have Fald til Afløb. Væggene, der skal udføres af mindst 1/2 Stens Murværk, 5 cm Monierværk eller lignede, skal i mindst 1,5 m Højde oliemales eller beklædes med Fliser eller et andet for Fugtighed uigen-nemtrængeligt Materiale med glat Overflade. Loftet skal udføres af mindst 5 cm Monierværk. Klosetskaalene skal forsynes med Vippesæder og Kontravægt. Alle de anvendte Materialer skal være godkendt af Bygningsvæsenet.

B. *Gaardklosetrum i særlig Bygning.*
(Bygningslovens § 59).

§ 14.

Rummet skal være mindst 2,51 m højt og opfylde Bestemmelserne i § 11 om Gulvareal og fri Plads; desuden skal Rummet belyses paa en af Bygningsvæsenet godkendt Maade og være ventileret mindst ved et i Taget anbragt Aftræksrør, hvilket af Bygningsvæsenet kan fordres forlænget over de Vinduer, der maatte findes over Klosetbygningen. Gulvet skal udføres af et for Fugtighed uigennemtrængeligt Materiale.

§ 15.

Hvor der i Henhold til § 2, cfr. Sundhedsvedtægtens § 17, fremdeles kan anvendes Beholderklosetter i Latrinhus, skal der til Optagelse af Ekskrementerne benyttes tætte Beholdere, som ikke har Afløb, let kan flyttes, og som i det hele, navnlig ogsaa med Hensyn til Form, Materiale og Dimensioner, opfylder de Forskrifter, Sundhedskommissionen derom giver. Beholderne maa kun benyttes til Optagelse af Ekskrementer, og vedkommende Husejer er ansvarlig for, at Beholderne ikke bliver overfyldte, forinden Afhæntning sker. Beholderne skal anbringes paa et for Fugtighed uigennemtrængeligt Underlag, som skal have passende Fald til Afløb for Udskylning. Hvor underjordisk Afløb ikke findes, maa Underlaget ikke ligge lavere end det omgivende Terrain.

Pottetønder og Udslagningskummer skal være anbragte i et særligt dertil indrettet Rum, hvis Vægge og Gulv skal være saaledes indrettede, at de let kan renses og afskylles. Rummet skal være forsynet med Aftræk som i § 14 anført, og overfaldet Dør.

V.

Pissoirer inde i Bygninger.*)

§ 16.

Inde i Bygninger maa Pissoirer kun indrettes, hvor Kloakforholdene tillader underjordisk Afløb. Først Afløbet fra Gulvet, skal dette udføres af Beton og Pissoirets Vægge i mindst 1,25 m Højde være saaledes indrettede, at de er uigennemtrængelige for Fugtighed. Lægges Afløbet udenfor Gulvet, skal Væggene i mindst 1,25 m Højde være oliemalede. Iøvrigt kommer de i nærværende Forskrifter indeholdte Regler for Etageklosetrum til Anvendelse.

VI.

Klosetrum og Pissoirer hørende til Lokaler med særlig Anvendelse.

§ 17.

Klosetter og Pissoirer hørende til Fabrikker, Forretningslokaler, Forsamlingslokaler, Hoteller, Skoler o. l. skal indrettes efter Sundhedskommissionens nærmere Afgørelse i hvert enkelt Tilfælde og med Hensyntagen til saadanne særlige Bestemmelser, som maatte indeholdes i andre gældende Forskrifter.

§ 18.

Om indendørs Toiletter (Pissoirer og Klosetrum) i Beværningslokaler gælder Politivedtægtens Bestemmelser.

*) Om udendørs Pissoirer se Sundhedsvedtægtens § 20, 1. og 2. Stykke.

§ 19.

Disse Forskrifter, der er vedtaget af Sundhedskommissionen i Henhold til Sundhedsvedtægt af 4. November 1918 § 17 saaledes som denne Paragraf er ændret ved Tillæg af 26. August 1933, træder i Kraft den 1. Januar 1934, fra hvilken Dag Forskrifterne af 1. November 1905 ophæves.

Sundhedskommissionen for København, den 1. December 1933.

Af Sundhedsvedtægtens Bestemmelser om Klosetter og Pissoirer hidsættes Følgende:

§ 15. 3. Stykke.

Husejeren er ansvarlig for, at Klosetter til Brug for mere end én Husstand, Gaardlatriner og Pissoirer holdes tilbørlig rene.

§ 17.

1. Alle nye Nødtørftsrum — ogsaa i Latrinhuse — skal indrettes efter de af Sundhedskommissionen derom givne Forskrifter og med Iagttagelse af Magistratens Bestemmelser vedrørende Vandtilledning og Vandafløb. Saafremt bestaaende Nødtørftsrum er i en saadan Tilstand, at Benyttelsen af dem efter Sundhedskommissionens Skøn kan medføre betænkelige Følger for Beboernes Sundhed, kan Sundhedskommissionen paabyde, at de skal indrettes efter fornævnte Forskrifter og Bestemmelser.

2. Paa Grunde og i Ejendomme, hvis Afløbsforhold efter Magistratens Afgørelse muliggør Indretning af Vandklosetter, skal nye Nødtørftsrum forsynes med Vandklosetter, og gamle med Tønder forsynede Nødtørftsrum skal inden 1. November 1938 være forsynede med Vandklosetter.

3. Alle nye Rum til Anbringelse af Pottetønder eller Udsagningskummer skal indrettes efter de af Sundhedskommissionen derom givne Forskrifter.

4. For Ejendomme, paa hvilke der drives Landbrug eller Gartneri, eller som anvendes paa anden lignende Maade, kan

Sundhedskommissionen, naar særlige Forhold taler derfor, indrømme midlertidig Fritagelse for det i Stykke 2 indeholdte Paabud.

5. Paa eller i umiddelbar Nærhed af Steder, hvor Bygningsforetagender udføres, eller anden større Virksomhed udøves, skal der til Brug for de derved beskæftigede Personer forefindes Nødtørftsrum i det Omfang, som Bygningsmyndighederne finder fornødent.

§ 20.

1. I Pissoirer skal Gulv og Vægge, disse sidste indtil 1,25 m over Gulvet, være saaledes indrettede, at de er uigennemtrængelige for Fugtighed. Gulvet skal have passende Fald og, hvor Kloakforholdene tillader det, være forsynet med underjordisk Afløb med Rist og Vandlaas. Hvor det underjordiske Afløb ikke allerede tidligere er udført i Overensstemmelse med Husspildevandsregulativet for København, vil det efter forudgaaende hos Direktøren for Vej- og Kloakanlægene *) indhentet Approbation og i Henhold dertil sket Anmeldelse om Paabegyndelsen være at indrette i Overensstemmelse dermed. Hvor Kloakforholdene ikke tillader underjordiske Afløb, skal Pissoirers Gulve ligge højere end det omgivende Terræn og Afløbene fra dem daglig grundigt udskylles.

2. Pissoirer skal være indrettede med passende Aabninger til Adgang for Luft. I Gaarde, mod hvilke Beboelsesrum har Vinduer, skal Pissoirer være overdækkede, saa at der ikke kan ses ned i dem, og Sundhedskommissionens Samtykke skal indhentes med Hensyn til Stedet, hvor Pissoiret agtes anbragt.

3. Inde i Bygninger maa Pissoirer kun indrettes efter de af Sundhedskommissionen derom givne Forskrifter.

4. Hvor Omstændighederne taler derfor, særlig i Forsamlingsbygninger, Restaurationer o. l., kan Sundhedskommissionen kræve Foranstaltninger til Udskylning, eventuelt automatisk Udskylning af Pissoirer.

*) nu Stadsingeniørens Direktorat.